

Smedevirksomhed i Ny- og Gl. Stenderup

*Luften er mættet af hamrenes klang,
viden omkring lyder amboltens sang.
Med hamren slår smeden den granvoksne mand
hver eneste dag mindst tusinde slag*

I hver eneste landsby var smeden førhen en meget uundværlig og betydningsfuld håndværker. Foruden at sko heste og reparere bøndernes redskaber kunne han også trække en tand ud, når der var behov for det. Der har været smede både i Vester Hæsing, Sandholts Lyndelse, Ny- og Gl. Stenderup.

Smedjen i Gl. Stenderup

Mange steder lå smedjen ved landsbyens gadekær, for smeden skulle bruge vand for at afkøle det glohede jern, men i Gammel Stenderup var der ingen gadekær, så her lå smedjen ved Dyrehavebækken (på Gl. Stenderupvej 11), hvor den havde ligget i århundreder.

I 1841 kom der en ny smed til Gl. Stenderup, det var den 27-årige Jens Larsen fra Vester Aaby, som giftede sig med Maren

Andersdatter fra Vester Hæsing. De fik sønnerne Lars og Anders Jensen med efternavnet Schmidt. Forældrene har nok tænkt, at sønnerne så kunne undgå at blive kaldt Lars og Anders Smed. Om det lykkedes, vides ikke.

Jens Larsen var en meget dygtig smed, der havde nok at bestille og som regel en lærling til hjælp. Den ældste søn Lars blev også smed, og far og søn hjalp hinanden i smedjen. Jens Larsen skulle blive den sidste smed i Gl. Stenderup, da sønnen Lars lige pludselig forlod smedefaget for at blive gårdmand, og den yngste søn Anders interesserede sig ikke for at svinge hammeren, men han overtog dog barndomshjemmet.

1937. Tegning af den gamle smedje på Gl. Stenderupvej 11. Udført i 1937 af Adolf Eilersen. I 1940'erne faldt smedjen sammen med et brag, der kunne høres langt væk.

Horseballevej 29 som Lars Jensen Schmidt opførte i 1885. Her blev også indrettet en smedje.

Smedjen på Horseballevej

Det har åbenbart været tillokkende for smedevend Lars Jensen Schmidt at blive gårdejer, og han har nok ikke kendt til ordsproget "skomager bliv ved din læst," da han i 1874 giftede sig med enken på nabogården, Maren Jørgensdatter (Gl. Stenderupvej 9). Lars var 31 og Maren var 46 år.

Lars har i hvert fald ikke haft fantasi til at forestille sig, at han skulle ende som husmand og smed i det yderste Horseballe.

Det havde været dyrt for Maren at frikøbe Mosegaard fra Hvedholm, og det betød, at Lars snart måtte sælge flere jordlodder fra. Til sidst havde han kun jorden omkring gården og en skovlod tilbage yderst i Horseballe. Her byggede Lars i 1885 en lille ejendom, hvorefter han solgte Mosegaard og han og Maren flyttede ind i på det nyopførte husmandssted (Horseballevej 29). Her indrettede Lars en smedje, så

nu blev det det nemmere at komme til smed for de mange gård- og husmænd, der efterhånden havde etableret sig i Ny Stenderup.

Der var dog en slange i paradiset, for der var kommet en konkurrent i byen, og det resulterede i, at Lars Jensen Schmidt efter få år tabte kampen om kunderne og måtte lukke sin smedeforretning.

Smedjen på Ny Stenderupvej

Året er 1895 og den unge smedemester Jens Jensen er ved at bygge en ny smedje med tilhørende beboelse. (Ny Stenderupvej 9). Det var åbenbart gået godt for den unge smed fra Remset, der havde etableret sig få år forinden med beboelse på Horseballevej 5 og en smedje lige ved siden af (Horseballevej 3). Smedjens beliggenhed var ideel for bønderne i Gl. Stenderup, som nok har syntes, at der var meget langt ud til Lars Smed for enden af Horseballevej.

Nu havde Jens Jensen solgt ejendommen på Horseballevej, og selve smedjen blev solgt på betingelse af, at den skulle laves om til beboelse, så han ikke fik en konkurrent lige ved siden af.

Tegning af den første smedje som Jens byggede på Horseballevej 3., lavet om til beboelse.

Smedje med tilhørende beboelse på Ny Stenderupvej 9 er næsten færdigbygget.

Foran huset ses fra venstre en smedesvend, derefter smedemester Jens Jensen og hans kone Anna Marie Henriksen med børnene Klara, Jens, Marius og Hjalmar.

Jens holdt esse og hammer i gang til sin død i 1931, hvorefter sønnen, smedesvend Jens Herman Jensen, overtog smedjen. Han opfandt blandt andet et system, hvor kørerne kunne bindes og løses på én gang, en stor lettelse for landmændene. Det blev dog en smedemester i Jylland, der løb med patentet lige for næsen af Jens.

I 1946 solgte Jens smedjen til smedesvend Kristian Christensen fra Helnæs, som var gift med Metta fra Sønderjylland. I 1961 byggede Kristian en ny moderne smedje og benzinsalg kunne tilbydes. Da traktorerne på den tid afløste arbejdshestene, blev det småt med skoning af heste, men så kom et nyt arbejde for smeden i form af opsætning af centralfyr. Christian og Metta drev smedjen i de næste 30 år og solgte den sidst i 1970'erne til den unge smed Lars Lyngsøe. Der gik kun nogle få år, så var det endegyldigt slut med smedje i Ny Stenderup.

1970'erne. Nu kan der købes BP benzin og flaskegas hos smedemester Kristian Christensen. I starten tilbød han sig som "Vogn- og Beslagsmed". En halv snes år senere blev det til "Smede- og Maskinforretning".

Marie Kallehaug

